

Saariston asukkaiden katastrofivalmius

29.9.2026 Xamk Kotkan kampus

Anni Lippo, tutkimuspäällikkö, Xamk, Justiina Halonen, tutkimuspäällikkö Xamk, Jussi Sutela, tutkimuspäällikkö, Xamk

Kuva: Kotkan kaupunki

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

South-Eastern Finland University of Applied Sciences

www.xamk.fi

**Euroopan unionin
osarahoittama**

**KYMEN
LAAKSON
LIITTO**

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Kohderyhmä, tavoitteet ja toteutetut harjoitukset

- Hankkeen kohderyhmänä olivat Haminan, Kotkan, Pyhtään ja Virolahden saariston yhteisöt, saaristossa toimivat ja niihin liittyvät yritykset. Välillisiä kohderyhmiä olivat Vapepa-järjestöt, Kymenlaakson viranomaiset, Etelä-Kymenlaakson kunnat sekä Saaristoasiain neuvottelukunta (SANK).
- Hankkeen tavoite oli kehittää Kotkan ja Pyhtään saaristo-osakuntien yritysten, yhteisöjen, sekä saaristoon liittyvien toimijoiden ja kokonaisturvallisuuden asiantuntijoiden verkosto, sekä toimintaohjeet ja toimintamalli häiriö- ja kriisitilanteiden varalle.
- Tavoitteiden saavuttamiseksi hanke pilotoi varautumisen toimintamallia kolmen harjoitusteeman kautta:
 - Merellinen öljy- tai kemikaalivahinko – Perehdytys öljyntorjuntaan saariston asukkaille 23.4.2026
 - Hätätilanteet saaristossa – Perehdytys hätätilanteisiin 4.5.2026 ja Hätätilanneharjoitus Haapasaarella 5.5.2026
 - Maastopalo saaristossa Kymenlaakson pelastuslaitoksen Karhulan paloasemalla 7.9.2026

Kuva: Kotkan kaupunki

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Hankkeeseen osallistuneet organisaatiot ja toimijat

Kymenlaakson pelastuslaitos
Suomenlahden merivartiosto
Kotkan Meripelastusyhdistys
Finferries
Kymenlaakson Kylät ry, Kylävara-hanke
SPR Karhulan osasto
SPR Kotkan osasto
WWF Suomi vapaaehtoiset öljyntorjuntajoukot
Haapasaari-Seura ry
Kuutsalo-Seura ry
Kuorsalo-Seura ry
Tammion Kotiseutuyhdistys
Kotkan Pursiseura ry
Kotkan kaupunki
Haminan kaupunki
Pyhtään kunta
Virolahden kunta
sekä mahtava joukko alueen yrityksiä ja asukkaita!

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Kuva: Kotkan kaupunki

Perehdytys öljyntorjuntaan saariston asukkaille

Harjoitus toteutettiin Xamkin öljyntorjunta-altaalla yhteistyössä WWF Suomen vapaaehtoisten öljyntorjuntajoukkojen ja Suomen Punaisen Ristin Karhulan osaston kanssa 23.4.2026.

- Perustiedot öljy- ja kemikaalivahinkojen torjunnasta ja vastuista sekä suojaumisesta terveys- ja turvallisuushaitoilta.
- Pelastustoimen ohjeiden noudattaminen; sisätiloihin suojauminen, suojaväistö.
- Henkilökohtaisten suojavaarusteiden oikeaoppinen pukeminen ja käyttö.
- Öljyyntyneen rannan puhdistus testiympäristössä
- Perehdytyksessä oli mukana yhteensä 18 osallistujaa, WWF Suomi vapaaehtoisista öljyntorjuntajoukoista 4 kouluttajaa sekä Suomen Punaisen Ristin Karhulan osaston 2 ensiapupäivystäjää. Xamkilta mukana olivat projektipäällikkö ja TKI-asiantuntija.
- Tulokset koottu ”Toimintaohjeet öljyvahingon varalle saaristoon” -dokumentiksi

Kuva: Justiina Halonen

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Perehdytys öljyntorjuntaan saariston asukkaille

Perehdytys öljyntorjuntaan saariston asukkaille osallistujista 10/18 antoi palautetta. Toimintarastien hyödyllisyyden keskiarvo oli 4,7 ja kokonaisuus sai arvosanan 4,5.

Perehdytyksen hyödyllisyys rasteittain

Toimintarasti	Erittäin hyödyllinen	Hyödyllinen	Neutraali	Ei hyödyllinen	Ei lainkaan hyödyllinen
Terveysturvallisuus	7	3	0	0	0
Öljynimeytys vedestä	7	3	0	0	0
Jälkitorjunta ja rannan puhdistus	7	3	0	0	0

Kokonaisarvio toteutuksesta

Erittäin hyvä	Hyvä	Kohtalainen	Huono	Erittäin huono
5	5	0	0	0

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Hätätilanteet saaristossa: Osa I

Hätätilanteet saaristossa Osa I sisälsi perehdytyksen saaristossa tapahtuviin ensiapua vaativiin tilanteisiin. Keskeistä perehdytyksessä oli maallikon ensiauttajana toimiminen.

- Perehdytys toteutettiin 4.5.2026 rastikoulutuksena Xamkin Kotkan kampuksen ensihoidon koulutustiloissa.
- Harjoitusteemat valittiin kohderyhmän toiveiden pohjalta:
 - Elottoman potilaan ensiapu
 - Hypotermiapotilaan ensiapu
 - Suuri verenvuoto
- Perehdytyksessä oli mukana yhteensä 42 osallistujaa, Xamkin ensihoidon lehtori ja 2 ensihoidon opiskelijaa, sekä hankkeen projektipäällikkö ja TKI-asiantuntija.
- Harjoituksen sisältö on koottu "Hätätilanteet saaristossa perehdytys, harjoitus ja toimintaohjeet" dokumentiksi. Toimintaohjeet pohjautuvat Suomen Punaisen Ristin ohjeisiin.

Hätätilanteet saaristossa: Osa I

Perehdytys saaristossa tapahtuviin hätätilanteisiin (toteutuneet tehtävät).

Perehdytys suuren verenvuodon tyrehdyttämiseen.

Hätätilanteet saaristossa: Osa I

Perehdytys hätätilannetoimintaan osallistujista 25/42 antoi palautetta. Perehdytysrastien hyödyllisyyden keskiarvo on 4,55 ja kokonaisuus sai arvosanan 4,4.

Perehdytyksen hyödyllisyys rasteittain

Perehdytysrasti	Erittäin hyödyllinen	Hyödyllinen	Neutraali	Ei kovin hyödyllinen	Ei lainkaan hyödyllinen
Elvytys ja defibrillaattori	16	8	0	0	1
Hypoterminen potilas	15	9	0	1	0
Suuri verenvuoto	18	6	0	0	1

Osallistujien odotusten täyttyminen

Arvio	Vastaajia	Osuus
Ylitti odotukseni	10	40%
Vastasi odotuksiani	14	56%
Ei täyttänyt odotuksiani	0	0%
Ei vastausta	1	4%

Hätätilanteet saaristossa: Osa II

Hätätilanteet saaristossa -harjoitus toteutettiin 5.5.2026 Haapasaassa.

- Aamupäivällä Kymenlaakson pelastuslaitoksen johtama hätätilanneharjoitus, jossa harjoiteltiin hypotermiapotilaan ja elottoman potilaan ensiapua, viestintää ja yhteistoimintaa hätätilanteessa
- Iltapäivällä työstettiin pienryhmätyöskentelynä Haapasaaren häiriötilanneskenaarioita
 - Evakuointitilanne
 - Tulipalo / maastopalo
 - Laaja sähkökatko
- Maastokierros ja havainnointi saarella, purkukeskustelu
- Harjoituspäivässä oli mukana 20 osallistujaa, Kymenlaakson pelastuslaitoksen kehittämispäällikkö, 2 pelastajaa, 3 palotarkastajaa, sekä Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön edustaja. Xamkilta harjoituksessa olivat mukana ensihoidon lehtori ja 2 ensihoidon opiskelijaa, sekä hankkeen projektipäällikkö ja TKI-asiantuntija.
- Harjoituspäivän toteutuksesta nousi idea ja tarve saarikohtaisen **Häiriötilannekortin** kehittämiseksi.

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Hätätilanteet saaristossa: Osa II

Hätäensiapuharjoitus toteutui todellisessa ympäristössä yhteistyössä Xamkin ensihoidon koulutuksen ja pelastusviranomaisen kanssa.

Häiriötilanneharjoituksessa tehtiin maastokierros saaren ominaispiirteisiin, resursseihin ja riskipaikkoihin tutustuen.

Hätätilanteet saaristossa: Osa II

Haapasaarella toteutetun harjoituspäivän osallistujista antoi palautetta 8/20. Harjoitusten hyödyllisyys sai arvosanan 4,69 ja 62,5% koki harjoituspäivän ylittäneen odotukset.

Harjoitusten hyödyllisyys

Harjoitus	Erittäin hyödyllinen	Hyödyllinen	Neutraali	Ei hyödyllinen	Ei lainkaan hyödyllinen
Hätätilanneharjoitus: elottoman ja hypotermiapotilaan ensiapu	7	1	0	0	0
Haapasaaren häiriötilanteet: evakuointi, tulipalo ja sähkökatko	5	2	1	0	0

Osallistujien odotusten täyttyminen

Arvio	Vastaajat	Prosenttiosuus
Ylitti odotukseni	5	62,5%
Vastasi odotuksiani	3	37,5%
Ei täyttänyt odotuksia	0	0,0%
Ei vastausta	0	0,0%

Maastopalo saaristossa

Kymenlaakson pelastuslaitoksen Karhulan paloasemalla toteutettu harjoitus sisälsi ensisammutusperehdytyksen ja saarikohtaisen skenaarioharjoituksen.

Ensisammutuskoulutuksessa harjoiteltiin jauhosammuttimen ja sammutuspeitteen oikeaoppista käyttöä.

Saarikohtaisessa skenaariossa keskityttiin tilanteeseen, jossa saarella havaittiin ensin savua. Skenaarion edetessä tilanne paheni ja maastopalo eteni hallitsemattomasti. Osallistujien tuli pohtia toimintatapoja tilanteen edetessä. Samalla pyrittiin tunnistamaan vahvuuksia, riskejä ja kehittämiskohteita, joita saarissa on turvallisuusnäkökulmasta tarkasteltuna.

Maastopalo saaristossa

Kymenlaakson pelastuslaitoksen Karhulan paloasemalla toteutettu harjoituksen toteutetun harjoituspäivän osallistujista antoi palautetta 8/12. Harjoituksen hyödyllisyys sai arvosanan 4,87 ja 50% koki harjoituksen ylittäneen odotukset.

Harjoitusten hyödyllisyys

Harjoitus	Erittäin hyödyllinen	Hyödyllinen	Neutraali	Ei hyödyllinen	Ei lainkaan hyödyllinen
Maastopalo saaristossa: ensisammutuskoulutus ja saarikohtainen skenaario ensiapu	8	0	0	0	0

Osallistujien odotusten täyttyminen

Arvio	Vastaajat	Prosenttiosuus
Ylitti odotukseni	4	50 %
Vastasi odotuksiani	4	50 %
Ei täyttänyt odotuksia	0	0,0 %
Ei vastausta	0	0,0 %

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Häiriötilannekortti

Saarikohtainen häiriötilannekortti on tarkoitettu saariyhteisöjen, viranomaisten ja saaristossa vierailevien turistien käyttöön häiriötilanteiden varalle.

- Saarikohtainen häiriötilannekortti sisältää saariyhteisön yhdessä määrittelemät tärkeät tiedot häiriötilanteiden varalle.
- Saaren häiriötilannekortti on tarkoitus sijoittaa keskeiselle paikalle saarella, jossa se on kaikkien saareen saapuvien nähtävillä.
- Saaren häiriötilannekortti on hyvä jakaa saaren asukkaiden kesken esimerkiksi saariseuran verkkosivuilla tai yhteisessä sosiaalisen median alustalla, tai viestiryhmässä.
- Valmis saaren häiriötilannekortti toimitetaan myös Kymenlaakson pelastuslaitokselle, kehittämispäällikkö Merisade Kuuselalle.

[SAAREN NIMI] HÄIRIÖTILANNEKORTTI	
Saari / alue	[Saaren nimi], [kunta].
Hätätilanteessa	Soita 112 , kun henki, terveys, omaisuus tai ympäristö on uhattuna. Merialueen hätätilanteessa: meripelastuksen hälytysnumero 0294 1000 , VHF kanava 16 / DSC kanava 70 . (raja.fi)
Sijainnin ilmoittaminen	Saaren nimi, tarkka paikka, laituri/ranta, koordinaatit, lähin maamerkki. 112 Suomi -sovelluksen kautta soittaessa sijaintitieto välittyy automaattisesti hätäkeskukseen. (112.fi)
Ensiapu	Defibrillaattori ja muut ensiapuvälineet: [sijainti].
Palovajat	Palovaja: [sijainti, vastuuhenkilö].
Kokoontumispaikka	1) [pääpaikka, koordinaatit, sisä-/ulkotila] 2) [sisälle suojautumisen paikka]. Sisälle suojautuminen on ensisijainen keino, kun uhka tulee ulkopuolelta, kuten myrkyllinen savu tai kaasu. (pelastustoimi.fi)
Rantautuminen	Päälaituri: [nimi, koordinaatit, syvyys, kantavuus, opastus]. Vaihtoehdot: [ranta 2], [ranta 3], [talvikäyttö / jääolosuhteet].
Perusinfrastrukturi	Vesi: [kaivo, vesipiste, pumppu, juomavesi]. Sähkö: [pääkeskus, varavoima, katkaisijat]. Tietoliikenne: [kuuluvuus, mastot, varayhteydet].
Laatija, päivitys ja jakelu Yhteyshenkilö	Laatija/t ja päivämäärä: [nimi] Jakelu: [paperiversio palovajoissa tai kylätaloilla], [viranomaiset]. Yhteyshenkilö: [nimi]

Viestintä ja medianäkyvyys

- Hankkeen verkkosivut: <https://www.xamk.fi/hanke/saaristonasukkaidenkatastrofivalmius/>
- 5.5.2026 Haapasaarella järjestetty harjoitus [Ylen sivuilla 8.5.2026](#).
- Hanke-esittely ammattikorkeakoulujen Kokonaisturvallisuuden TKI-toiminnan työpajassa Kuopiossa 28.5.2026.
- Osallistuminen [Kuopion Suojaan 2026 -väestönsuojeluharjoitukseen](#) ja hankkeen esittely Pelastusopiston koordinoimalle arviointi- ja evaluointitiimille.
- Kymen Sanomat 28.9. [Etelä-Kymenlaakson saaristossa on varauduttu katastrofeihin: "Aiemmin asenne oli, että jos jotain sattuu, viranomaiset pelastavat"](#)
- Hankkeesta kirjoitettu artikkeli Baltic Cities Bulletin verkkojulkaisuun 09/2026
- Hankehenkilöstö on kutsuttu esittelemään hankkeen tuloksia Saariston superpäivillä eduskunnalle, Saaristoasiain neuvottelukunnalle (SANK) ja Ympäristöministeriön Rannikkostrategian hyvien käytäntöjen foorumissa. (Hanke oli esillä myös foorumin [vuoden 2025 tilaisuudessa](#).)

Onnettomuusriski Venäjän rajan lähellä on kasvanut merkittävästi – pelastuslaitos rantautui saareen

Lähellä Venäjän rajaa sijaitsevassa Haapasaarella järjestettiin iso varautumisharjoitus.

Haapasaarella harjoiteltiin tiistaina hätätilanteita varten. Tältä veneturman uhrien pelastaminen näytti.

Yle 8.5.2026, [www.https://yle.fi/a/74-20224570](https://yle.fi/a/74-20224570)

Kiitos!

Lisätietoja:

Anni Lippo

anni.lippo@xamk.fi

+358447028213

Justiina Halonen

justiina.halonen@xamk.fi

+358447028514

Jussi Sutela

jussi.sutela@xamk.fi

+358504755396

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu